

Entre la manca d'autoritat i la defensa de grans projectes de país

Manel Manchón

Periodista

56

Polítiques socials, sí, gestió de les qüestions que interessin a la societat, també. Ja hi haurà temps en els dos anys de la segona meitat de la legislatura. El president Pasqual Maragall havia fet un programa de govern. Ho tenia tot previst, dintre, sempre, de les incerteses d'un govern; tenia, però, un horitzó clar, en el qual la reforma de l'Estatut era primordial. L'objectiu de Maragall sempre ha estat lligat a la transformació d'Espanya en un veritable Estat que reconegui la seva pluralitat interna. I durant el seu mandat s'hi ha dedicat amb intensitat. De la mateixa manera que sempre ha cregut, i el PSC hi hauria de pensar de veritat pel seu propi futur, en què els socialistes catalans havien de créixer electoralment buscant les grans classes mitjanes catalanistes,

partint d'uns sectors populars que han identificat el catalanisme com a garantia del progrés social.

Maragall, però, ha estat el president d'un govern molt complex. El PSC, forçat pel pacte amb Esquerra Republicana i ICV, i per la mateixa personalitat de Maragall, va veure des del començament que hi faltava alguna cosa important. Si el president no tenia una funció executiva, o, millor dit, si no exercia aquesta responsabilitat, la comunicació de l'obra de govern podia fallar de forma notable. El president va quedar immers en la polèmica de les negociacions sobre l'Estatut, massa lligat a la sort i a les dificultats dels seus socis per poder aprovar el text estatutari i sotmès a la pressió de CiU, que va intentar aprofitar-se de la

seva condició catalanista i de la seva fe en un nou Estatut per erosionar el PSC. Així, qui comunicava realment les polítiques que s'estaven aplicant? Els consellers de cada departament? Maragall va pensar que sí, que la responsabilitat era de tots els membres d'un govern que, de fet, eren tres petits governs.

Una de les qüestions que molts interlocutors socials expressaven en privat era que el president no intentava desencallar un problema en el qual s'havia travat un determinat conseller. No actuava, deien, com ho feia l'anterior president, Jordi Pujol, que es ficava en àrees dels consellers per intentar solucionar el que calgués. Maragall, per tant, ha donat responsabilitat als seus consellers i no hi ha volgut ficar cullerada.

Però, ho va fer bé? Era un govern entre tres forces polítiques i, la complexitat, és clar, era molt més gran.

La qüestió és que en un govern, sigui d'àmbit local, autonòmic o de tot l'Estat, és el president qui ha de marcar les grans línies d'actuació i qui ha de transmetre a l'opinió pública allò que s'està fent. Els ciutadans no estan pendents del que fan els consellers ni de la lletra petita dels acords, sinó del que fa el seu president. Un exemple podria ser el Pacte Nacional d'Educació. La consellera Marta Cid, d'Esquerra Republicana, el va explicar davant de tots els mitjans de comunicació. Però podia haver estat el president qui el presentés, amb tota la pompositat que hagués calgut. Maragall era el president dels tres partits, però no va semblar, precisament, que fos així.

La figura de Pasqual Maragall en els seus tres anys de mandat no es pot explicar sense un acord polític, que va donar peu al tripartit, que el va deixar amb un paper disminuït. Maragall perd les eleccions de 2003. Els resultats són pitjors que en

els comicis de 1999. I, contra pronòstic, és la nova CiU d'Artur Mas qui sembla destinada a tornar a governar. La recuperació de Maragall per part dels tres partits d'esquerra és essencial per entendre, després, el seu comportament davant de la Generalitat. És el president del PSC, però el seu paper davant del Govern serà el d'impulsar l'Estatut, realment important, i mantenir un paper clarament institucional, però no el de governar. Tota l'operació dissenyada s'acaba trencant amb la sortida de Josep Lluís Carod-Rovira com a conseller en cap, després del seu viatge a Perpinyà, però la idea es manté en nomenar el també republicà Josep Bargalló com a nou conseller en cap i, per tant, responsable de la coordinació de

tots els membres de l'Executiu. Gran errada, perquè Bargalló no va ser un home fort dintre d'Esquerra i difícilment podia coordinar els propis consellers republicans, ni menys els socialistes o els dos d'ICV. L'esquema inicial no funcionava, i Maragall se n'acaba adonant, però no pot fer gran cosa per a solucionar-ho.

Maragall decideix, just abans de que l'Estatut aprovat al Parlament de Catalunya arribi al Congrés, que cal afrontar una crisi de Govern, però es troba davant de les maquinàries dels partits, les mateixes que l'han fet president. Al Parlament exigeix la seva capacitat de canviar consellers; fins i tot fa referència a les funcions que s'atribueixen al president al propi Estatut. Aquesta és la gran pa-

**L'objectiu de Maragall sempre ha estat lligat
a la transformació d'Espanya
en un veritable Estat que reconegui
la seva pluralitat interna.**

radoxa del mandat de Pasqual Maragall, i és que no assumeix que, des de l'inici, no es pot imposar als partits polítics que han facilitat la seva investidura, just quan ja es donava per finiquitada la seva carrera política després de perdre les eleccions. La seva manca d'autoritat queda palesa en diversos moments de la legislatura. Ara, hi ha situacions crítiques on sí té la oportunitat de fer alguna cosa més.

Potser és el moment més important del mandat, perquè els mateixos protagonistes han reconegut després que tot podria

haver anat d'una altra manera. Maragall accepta que el substitut del conseller Joan Carretero sigui Xavier Vendrell. No rectifica la decisió de Josep Lluís Carod-Rovira y Joan Puigercós d'imposar Vendrell, com a càstig per deixar fora del Govern a Carretero, que havia criticat amb força Rodríguez Zapatero i havia impedit els grans objectius del President: una nova llei electoral i una reforma territorial per aconseguir la divisió comarcal en vegueries. Vendrell, just abans de sotmetre l'Estatut en referèndum, estava acusat de cobrar diners de fun-

cionaris d'Esquerra per finançar el partit. La imatge de Vendrell, com un home de partit i molt dur, és molt negativa en aquell instant de la legislatura. Maragall podia haver-se negat. Però no ho fa. Li atribueixen unes paraules: «M'ho veia venir», però no ho atura. Tot i que la història no es pot escriure pensant el que hagués succeït en altres circumstàncies, és cert que els republicans reconeixen que tot podia haver passat d'una altra manera sense la sortida de Carretero del Govern, fins i tot el sentit del seu vot en la consulta de l'Estatut. Maragall va ser-ne conscient? Va fer cas al seu partit, quan li aconsellava que no fes una crisi de Govern abans del referèndum?

És lletra menuda, és clar. Es podria destacar de Maragall els seus projectes importants, la seva capacitat per preveure i per apostar per un entorn europeu que, per Catalunya, passa per la col·laboració estreta amb el sud de França, la Comunitat de València, Aragó i les illes Balears. I també, no podia ser d'una altra manera, per la seva aposta rotunda per aconseguir

**En un govern, sigui d'àmbit local,
autonòmic o de tot l'Estat, és el president
qui ha de marcar les grans línies d'actuació
i qui ha de transmetre a l'opinió pública
allò que s'està fent. Els ciutadans no estan
pendents del que fan els consellers
ni de la lletra petita dels acords,
sinó del que fa el seu president.**

La gran paradoxa del mandat de Pasqual Maragall és que no assumeix que, des de l'inici, no es pot imposar als partits polítics que han facilitat la seva investidura, just quan ja es donava per finiquitada la seva carrera política després de perdre les eleccions.

un nou Estatut, tot i que el mateix Maragall era plenament conscient que la prioritat hauria estat una reforma prèvia de la Constitució.

Malgrat aquest projectes, el gran dubte del mandat del president s'ha de centrar, precisament, en aquesta lletra menuda: si no tenia ningú per fer de *'prime minister'*, després del fracàs de Carod, la tasca comunicativa, la feina de vendre l'obra de Govern, no la podia fer un altre que ell mateix. Els periodistes ens hem queixat de la manca de relació amb el President, que va fer molt poques conferències de premsa. A diferència de Jordi Pujol, a qui li podíem preguntar

de forma periòdica, més enllà del seu conegut «Ara no toca», amb Pasqual Maragall la cosa va ser més complicada. L'excés de protecció del seu entorn i la sospita de que el seu partit, el PSC, no l'ajudava, va fer molt difícil una comunicació directa per afavorir una transmissió més clara del que volia el president.

El sociòleg Richard Sennet, en el seu últim llibre, *La cultura del nou Capitalisme*, deixa constància d'un fenomen molt característic de les actuals democràcies. Explica com el Govern laborista ha tingut fracassos amb col·lectius que havia ajudat de forma evident, amb

persones joves amb dificultats d'integració social. Després de fer un seguiment detallat d'aquests col·lectius, un cop dintre de programes socials a la mida, aquests joves acabaven criticant amb força el Govern de Tony Blair. És a dir, no hi ha, en les democràcies contemporànies, la percepció de que els governs fan polítiques que determinen les vides dels ciutadans. Falta la pedagogia o l'explicitació adient per part dels governs d'allò que estan fent i per què es fa. L'exemple pot ser oportú en el cas del mandat del president Maragall, on tot va quedar enfosquit per les negociacions de l'Estatut. Si ningú explicava res, i aquest ningú no era el propi president, era previsible que la imatge del tripartit fos negativa, encara que la mirada atenta a la gestió conclouï que es van posar en marxa moltes polítiques socials necessàries, que trenquen amb una inacció de l'anterior Govern. Maragall n'ha estat conscient al final del seu mandat. I, tal vegada, la continuïtat del Govern d'esquerres i catalanista podrà posar-hi remei.

